

**ҚРҰБ Төрағасы Ғ.О. Пірматовтың
Ұлттық Банктің базалық мөлшерлемесі
туралы мәлімдемесі
2022 жылғы 5 қыркүйек, Нұр-Сұлтан**

Құрметті бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдері!

Ұлттық Банк базалық мөлшерлеме жөніндегі шешімдерді **баспасөз брифингі** шеңберінде жария етуді жалғастыруда. Бүгін мен жарияланған шешімнің факторлары туралы айтып өтіп, брифингтен кейін біз Сіздердің сұрақтарыңызға жауап беруге дайынбыз.

Ұлттық Банктің Ақша-кредит саясаты комитеті **2022 жылғы 6 қыркүйектен бастап базалық мөлшерлемені 14,5% деңгейінде сақтау** туралы шешім қабылдады.

Шешім келесі болжамды раундтың нәтижелері негізінде қабылданды. Біз биылғы жылдың соңына дейін және орта мерзімді кезеңге инфляция мен нақты жалпы ішкі өнімнің өсуі бойынша күтулерімізді жаңарта отырып, макроэкономикалық ахуалдың бұдан былайғы дамуына қатысты болжамдарымызды өзгерттік.

Базалық мөлшерлеме бойынша қабылданған шешімнің факторларын түсіндіруді бастауға рұқсат етіңіздер.

БІРІНШІ. ИНФЛЯЦИЯ ДИНАМИКАСЫ.

Инфляцияның айлық динамикасы осы жылғы наурыздағы ең жоғарғы деңгейден (**3,7%**) төмендеуіне қарамастан, орташа

жылдық мәндерден (соңғы 5 жылдағы тамызда – **0,2%**) асып, әлі де жоғары (тамызда **1,4%**) деңгейде қалып отыр.

Жылдық мәнде инфляция 16,1%-ға жетті. Азық-түлік өнімдері бағасының өсуі жылдық мәнде **20,8%-ға** жетіп, ең көп үлес қосуды жалғастыруда.

Азық-түлікке жатпайтын инфляция да импорттық тауарлардың қымбаттауына байланысты **15,5%-ға** дейін өсті. Атап айтқанда, бұл сұраныстың өсуі аясында шаруашылық тауарларына, сондай-ақ кеңсе тауарларына қатысты болды.

Ақылы қызметтер инфляциясы **10,1%-ға** жетті. Жабдықталған тұрғын үйді жалға беру бойынша бағаның ең жоғары өсуі байқалуда. 2022 жылғы 1 шілдеге дейін тарифтерді көтеруге қойылған мораторийдің аяқталуына байланысты барлық өңірлерде **монополист кәсіпорындардың** қызметтеріне тарифтер өзгерді. Осылайша, олардың айлық өсімі 1,3% (жылдан жылға 1,2%) болды.

Инфляциялық күтулер әлі де жоғары. Осы жылдың тамыз айында инфляциялық күтудің жылдық медианалық мәні **16,5%-ды** құрады.

Биылғы жылдың қорытындысы бойынша, жаңартылған болжамдарға сәйкес біз **инфляцияны 16-18%** деңгейінде күтудеміз. Бұл Ұлттық Банктің алдыңғы болжамынан жоғары. Болжамды қайта қарау, күтілгеннен жоғары нақты инфляцияға және күшті **фискалдық серпінге** байланысты болды. Жоғары сыртқы **инфляция, теңгенің** әлсіреуі және **логистикалық және өндірістік** жеткізу тізбегін қайта құру аясында

айтарлықтай инфляциялық қысым сақталатын болады. Жоғары және тұрақсыз **инфляциялық күтулер** баға өсуінің қосымша факторы болады.

2023 жылы инфляция **7,5-9,5%-ға** дейін баяулайтын болады. **ФАО** астық өнімдері **индексінің** төмендеуі, 2022 жылғы инфляцияның жоғары **базасы**, **Ресейдегі инфляцияның** бұрын күтілгеннен тезірек **баяулауы** инфляцияға тежеуші әсер етеді. Осындай оң алғышарттарға қарамастан, неғұрлым күшті **фискалдық серпін** 2023 жылғы болжамды төмендеу жағына қарай қайта қарауға мүмкіндік бермеді.

2024 жылы жаңа сыртқы және ішкі шоктар болмаған жағдайда инфляция таргеттелетін көрсеткішке жуықтайтын болады. Біздің бағалауымыз бойынша, ол **5,5-7,5%** деңгейінде қалыптасады. Проциклдік фискалдық саясат орта мерзімді перспективада инфляцияның негізгі факторы болып қала береді.

ЕКІНШІ. ІШКІ ЭКОНОМИКА ЖАҒДАЙЫ.

Биылғы жылғы 7 айда **жалпы ішкі өнімнің өсуі 3,3%-ды** құрады. Қашағандағы жөндеу жұмыстарының және Каспий Құбыр Консорциумындағы өндірістік процестерде сақталып отырған іркілістердің салдарынан елдегі мұнай өндірісінің қысқаруы нәтижесінде экономика өсуінің баяулауы орын алуда. Экономиканың өсуіне **өңдеу өнеркәсібі, сауда, құрылыс және көлік** салалары оң үлес қосты. Жалпы ішкі

өнімнің өсуіне негізгі қозғаушы күш **құрылыс** саласы болып қалуда.

Экономикалық белсенділіктің баяулауы, Каспий Құбыр Консорциумындағы жұмыс бойынша белгісіздіктің сақталуы, сондай-ақ қалған екі ірі кен орындарында жоспарланған жөндеу жұмыстары жағдайында 2022 жылы **экономиканың өсуі** шамалы төмендеу жағына қарай қайта қаралды. 2022 жылдың қорытындысы бойынша жалпы ішкі өнімнің өсуі **2,5-3,5%** болады. Қалыптасқан жоғары баға конъюнктурасы мен жыл соңына таман мұнай өндірісінің өсу қарқынын қалпына келтіру аясында ішкі сұраныстың барлық компоненттері мен нақты **экспорт** оң үлес қосуды жалғастырады.

Бұдан әрі біз **2023-2024** жылдары **мұнай өндірудің** ұлғаюы нәтижесінде экспорттың артуы аясында экономика өсуінің жеделдеуін күтеміз. Мемлекеттік шығыстардың өсуі жағдайында **тұтынушылық сұраныстың** оң динамикасы қосымша ынталандыру тәсілі болады. Бұл ретте фискалдық ынталандыру салдарынан жоғары **импорт ІЖӨ-нің** (*ішкі жалпы өнімнің*) өсуін ішінара теңестіретін болады. Нәтижесінде, **2023** жылы жалпы ішкі өнімнің өсуі **4-5%** деңгейінде күтілуде.

2024 жылы экономиканың өсу динамикасы теріс шоктар әсерінің азаюы және ірі мұнай-газ жобаларының іске асуын ескере отырып, өндірудің айтарлықтай ұлғаюы аясында сол көрсеткіште сақталады.

Банктер тарапынан кредиттеудің оң қарқыны экономиканы қолдауды жалғастыруда. Екінші деңгейдегі

банктердің кредиттік портфелі осы жылғы қаңтар-шілде айларында **20,4 трлн** теңгеге дейін **10,1%-ға** өсті, оның ішінде кәсіпорындарға кредиттер – **8,0 трлн** теңгеге дейін өсті.

Жалпы алғанда, біз банк жүйесін қалыпқа келтіргеннен кейін кредит берудің оң өсу динамикасын, оның тұрақтылығының артуын байқап отырмыз, бұл банктерді капиталдандырудың артуына және екінші деңгейдегі банктер портфеліндегі жұмыс істемейтін қарыздар үлесінің 2017 жылғы **9,3%-дан** 2022 жылғы шілденің қорытындысы бойынша **3,8%-ға** дейін (2021 жылдың соңында – 3,3%) біртіндеп қысқаруына ықпал етті.

Сонымен бірге, белгісіздіктің өсуі мен экономиканың жаңа сыртқы жағдайларға бейімделуінің қазіргі жағдайында, әрине, ұзақ мерзімді жобалар қайта қаралуда, бұл да кредиттеуге әсер етеді.

Кредиттік өнімдерге деген сұранысқа макроэкономикалық жағдайдың даму перспективалары, сол сияқты қарыз алушылардың қазіргі уақытта не болашақта борышты қайтаруға өз мүмкіндіктерінің күтулері маңызды рөл атқарады.

Ұлттық Банк өз жұмысында экономиканың ұзақ мерзімді және тұрақты өсуіне жағдай жасауға, оның ішінде экономиканы қаржыландыру көздерінің болуына көп көңіл бөледі.

ҮШІНШІ. СЫРТҚЫЭКОНОМИКАЛЫҚ КОНЪЮНКТУРА.

Биылғы жылдың шілде және тамыз айларында **ФАО** азық-түлік бағасының индексі тиісінше **9%-ға** және **1,9%-ға** айтарлықтай төмендеді. Бұл негізінен өсімдік **майы**

мен дәнді дақылдар бағасының төмендеуі нәтижесінде орын алды. Астық бағасының төмендеуі негізінен Украина мен Ресей Федерациясы арасында қол жеткізілген Украинаның негізгі Қара теңіз порттарының ашылуы және солтүстік жартышарда егін жинаудың басталуы туралы уағдаластыққа байланысты болды. Мұның бәрі ұсыныстың артуына ықпал етті.

Әлемдегі инфляция әлі де болса жоғары деңгейде тұр, ол орталық банктер тарапынан қатаң монетарлық саясат жүргізуді талап етеді.

Әлемдік тауар нарықтарында **мұнайдың** салыстырмалы түрде **жоғары бағасының** сақталуы күтілуде. Халықаралық ұйымдардың болжамдары бойынша, 2022 жылы **Brent маркалы мұнай бағасы** орташа есеппен бір баррель үшін **105 долларды** құрайды, ал 2023 жылы бір баррель үшін **90 доллар** болады.

* * *

Келтірілген факторларды ескере отырып, Ұлттық Банк базалық мөлшерлемені 14,5% деңгейінде сақтау туралы шешім қабылдады.

Базалық мөлшерлеменің ағымдағы деңгейі қаржы нарығының тұрақтылығын қамтамасыз етеді және экономика субъектілерінің жинақтау белсенділігін қолдайды. Қалыптасып отырған инфляция ішкі бағалардың сыртқы баға өзгерістеріне бейімделуіне байланысты. Бұдан басқа, жыл басынан бастап базалық мөлшерлеменің айтарлықтай артуының экономикаға

әсері әлі де болса толық байқалған жоқ және болашақта тиісті бағалауды талап етеді.

Ұлттық Банктің қабылдаған шаралары:

1) Жалпы, теңгедегі депозиттер көлемін ұлғайтып, салымдардың долларлануын төмендетіп, теңгедегі активтерді қорғауға мүмкіндік берді. Маусым айынан бастап теңгедегі депозиттердің өсуі байқалуда. Депозиттердің жалпы көлемі **тарихи ең жоғары көрсеткіш 28,1 трлн** теңгеге жетті. **Депозиттердің долларлануы** осы жылғы ақпандағы ең жоғары деңгей 38,4%-дан биылғы жылғы шілденің соңындағы **35,4%-ға** дейін төмендеді, ал ірі салымдарды қоспағанда, **халықтың** депозиттерінің долларлануы (*50 млн теңгеден астам*) – **рекордтық төмен** белгіге дейін **15%-ға** жетті.

2) Кредиттеудің өсуін жалғастыруға мүмкіндік берді. Осы жылғы шілдеде экономикаға кредиттер жылдық мәнде халық пен бизнесті теңгемен кредиттеу есебінен **20,4 трлн** теңгеге дейін **27,1%-ға**, осы жылдың басынан бастап – **10,1%-ға** өсті. Ұлттық Банк 27 тамызда экономиканы кредиттеу бойынша кеңейтілген статистиканы жариялай бастады. Басқа қаржы ұйымдарын есепке алғанда, экономиканы кредиттеудің жалпы сомасы 24,2 трлн. теңге құрды.

3) Валюта нарығындағы балансқа қол жеткізуге мүмкіндік берді. Биылғы жылғы сәуірден бастап Ұлттық Банк шетел валютасын сату бойынша **интервенция жүргізбеді**, ал **тамызда Ұлттық қордан** республикалық бюджетке **трансферттерді** қамтамасыз ету үшін валюта сатпады.

Трансферттер Ұлттық қорға теңгедегі түсімдер есебінен қамтамасыз етілді.

Базалық мөлшерлеме жөніндегі бұдан былайғы шешімдер **инфляцияның болжамды траекториясына**, сондай-ақ сыртқы және ішкі ортадағы **тәуекелдер теңгеріміне** байланысты қабылданатын болады.

Базалық мөлшерлеме бойынша **келесі шешім 2022 жылғы 24 қазанда** Нұр-Сұлтан қаласының уақыты бойынша 14:00-де жарияланатынын естеріңізге сала кетейін.

* * *

Құрметті журналистер!

2022 жылғы тамызда Ұлттық Банк **сарапшылар қоғамдастығы арасында макроэкономикалық пікіртерім** жүргізіп, оның алғашқы нәтижелерін жариялағанын хабарлағым келеді. Біз қашан да коммуникациялық саясатымызды жан-жақты дамыта отырып, әртүрлі аудиториямен диалог жүргізуге тырысамыз.

Бұл пікіртерімнің мақсаты – Ұлттық Банктің кәсіби қоғамдастықпен диалогын жақсарту, соның көмегімен нарықпен реттеуші арасындағы ақпараттық алшақтықты төмендету. Сонымен қоса, біз болжамдарды нарықпен үйлестіру мақсатын көздемейтінімізді атап өтемін. Біз ішкі және әлемдік нарықтардағы ахуалдың дамуы жөніндегі түрлі пікірлерді білгіміз келеді.

Макроэкономикалық пікіртерім шеңберінде біз өз болжамдарымызды да талқылауды жоспарлап отырмыз. Ол

үшін **Ақша-кредит саясаты туралы баяндама**
жарияланғаннан кейін пікіртерімге қатысушылармен
кездесулер өткізуді жоспарлап отырмыз, онда біз болашаққа
құрған жоспарларымызбен және болжамдарымызбен
бөлісетін боламыз.

Назарларыңызға рақмет!